

AZ EMELT SZINTŰ IDEGEN NYELVI ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNYEINEK KONSTRUKTÍV KRITIKAI ELEMZÉSE

T-11

Tankó Gyula, Andréka Zsuzsanna, Piniel Katalin

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kulcsszavak: emelt szintű idegen nyelvi érettségi, vizsgakövetelmények elemzése, feladatírói és oktatói munka támogatása

Ez a tanulmány egy folyamatban lévő nagyobb kutatási projekt része, amely az emelt szintű angol nyelvi érettségi vizsga objektíven értékelt írásbeli részeit vizsgálja. A projekt célja, hogy feltárja azokat az okokat, amelyek miatt az anglisztika alapképzési és mesterképzési szakokra felvett elsőéves hallgatók nagy részének a nyelvtudása az elvileg mért B2 szintnél alacsonyabb, ami a vizsgában érdekelt minden félre negatív hatással van. Több korábbi vizsgálat azt mutatta, hogy a vizsgafeladatok számos szempontból kifogásolható minőségűek (Szerző1, 2023; Szerző1 & Szerző2, 2021, 2022). Ennek egyik oka a jelen tanulmányban elemzett vizsgadokumentáció, nevezetesen a "Részletes vizsgakövetelmények" és "A vizsga leírása" nyilvános dokumentumok minősége lehet, ugyanis ezek jelentősen meghatározzák a vizsgafeladatok fejlesztését. A javasolt elemzés célja a következő kutatási kérdések megválaszolása volt: (1) Az idegen nyelvi érettségi vizsgakövetelmények mennyire hatékonyan reprodukálják a KER-ben javasolt nyelvtudásmodellt, amely az emelt szintű angol középiskolai érettségi vizsga alapját képezi? (2) Az idegen nyelvi érettségi vizsgakövetelmények mennyire hatékonyan határozzák meg azokat a konstruktumokat, amelyeket az emelt szintű angol nyelvi érettségi vizsga objektíven értékelt részei hivatottak mérni? A vizsgakövetelmények dokumentumelemzése során (Bowen, 2009; Neuendorf, 2016) a szövegek tartalmát az elemzők egymástól függetlenül egy kódkönyv alapján sorolták különálló témákba és elemezték. Az elemzés eredményei azt mutatták, hogy a vizsgakövetelmények a KER-modellt rendszerezetlenül, töredékesen és nem kellő részletességgel reprodukálják. Következésképpen csak azok az érdekelt felek – például azok a vizsgafeladatfejlesztők – tudják hatékonyabban használni a vizsgakövetelményeket, akik egyben behatóan ismerik a KER mindkét kötetét (2001, 2020), valamint a releváns szakirodalmat is. A mérni kívánt konstruktumok definíciói hiányosak és alulspecifikáltak. Ez részben a KER (2001) és az azt kiegészítő kötet (2020) hiányosságainak tudható be, ugyanis azokat a jelen kutatás részeként végzett szisztematikus és átfogó elemzés érdekében a szöveg- (Urquhart & Weir, 1998; Weir & Khalifa, 2008), illetve beszédértési (Szerző1, 2023) stratégiák és készségek taxonómiájával kellett kiegészíteni. Az eredmények azt is megmutatták, hogy még ha a vizsgakövetelmények szövegében a mérni kívánt konstruktumok egyes konkrét összetevői meg is jelennek, nincsenek meghatározva és esetenként nem egyértelműek. A vizsgafeladatok elemzése során feltárt kifogásolható minőségi jellemzők nagy valószínűséggel részben ezekkel a hiányosságokkal magyarázhatók. Annak érdekében, hogy a feladatírók munkáját segítsük, gyakorlati javaslatokat fogalmazunk meg a KER nyelvtudás modelljének hathatósabb reprodukálására és a specifikációk javítására. Eredményeink a nyelvoktatásra is kihatnak, ugyanis az érettségi feladatsorokat sok nyelvtanár használja tanórák keretében és vizsgafelkészítésre.